

การต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการพรรคเดียว:
กรณีศึกษา วีระบุรุษนักปฏิวัติซุนยัตเซนสู่การเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตย
เต็มรูปแบบของไต้หวัน

THE STRUGGLE FOR DEMOCRACY UNDER ONE-PARTY DICTATORSHIP:
A CASE STUDY OF REVOLUTIONARY HERO SUN YAT-SEN TOWARDS
TAIWAN'S FULL DEMOCRATIC TRANSITION

¹สุรพล ซาเสน และ ²สุทธิพงษ์ สุทธิลักษณ์กุล

¹Surapon Zasen and ²Suthipong Suthilaksamunigul

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, ประเทศไทย

Ubon Ratchathathani Rajabhat University, Thailand

¹Surapon_cream@hotmail.com

Received: June 26, 2025; **Revised:** August 14, 2025; **Accepted:** August 29, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพลวัตการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการพรรคเดียว: กรณีศึกษา วีระบุรุษนักปฏิวัติซุนยัตเซนสู่การเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยเต็มรูปแบบของไต้หวัน โดยการศึกษาวิจัยด้วยการใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดเวทีสนทนาซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพด้วยการแสวงหาข้อมูลผ่านการสนทนาเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการการต่างประเทศและค้นคว้าตำรา หนังสือ บทความวิจัย และการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาวิธี ซึ่งสามารถวิเคราะห์และจำแนกผลของการศึกษาวิจัยสามารถสรุปออกเป็น 5 แนวทาง คือ (1) ระบบการเมืองของการเคลื่อนไหวและพลวัตการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย (2) ความชอบธรรมการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองแบบหนึ่งประเทศสองระบบ (3) เสถียรภาพและความมั่นคงของรัฐบาลประชาธิปไตยโดยประชาชน (4) การส่งเสริมวัฒนธรรม

¹รองศาสตราจารย์ ดร.คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²อาจารย์ ดร. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ท้องถิ่นและพื้นที่อัตลักษณ์ของชาวไต้หวัน (5) อำนาจอธิปไตยและความท้าทายต่ออำนาจรัฐจีนเพื่อการเป็นรัฐเอกราชของไต้หวัน

คำสำคัญ: พลวัตการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย, การปกครองระบบเผด็จการพรรคเดียว, การเปลี่ยนผ่านสู่ประชาธิปไตยเต็มรูปแบบ, วีระบุรุษนักปฏิวัติ.

Abstract

The objective of this research was to study the dynamics of struggles for democracy under one-party dictatorship government: a case study of revolutionary hero Sun Yat-Sen towards full democratic transition of Taiwan. The tools used in this study included in-depth interviews and group seminars. It was qualitative research by gathering information through: conversations and in-depth interviews with foreign affairs experts; and information searched from books, textbooks, and various research articles. The data could be conclusively analyzed and classified in 5 courses including: (1) political system of the movements and dynamics of the struggles for democracy; (2) legitimacy of political change to one country with two systems; (3) stability and security of democratic government by the people; (4) promotion of local culture and restoration of Taiwanese's identity; and (5) sovereignty and challenges towards China's state power for being an independent state of Taiwan.

Keywords: dynamics of struggles for democracy; one-party dictatorship government, transitions towards full democracy; revolutionary hero

บทนำ

ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับเขตการปกครองไต้หวันเกิดขึ้นจากความขัดแย้งภายในประเทศโดยพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศจีน (The Chinese Communist Party) กับรัฐบาลจีนคณะชาติได้สู้รบในสงครามกลางเมือง (civil war) นับตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1945-1949 (พุทธศักราช 2588 ถึงพุทธศักราช 2492) ในที่สุดพรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นฝ่ายชนะและสถาปนาเป็นสาธารณรัฐประชาชนจีน (the people republic of China) รัฐบาลจีนคณะชาติอพยพหนีไปยังเกาะไต้หวัน และได้ประกาศให้กรุงไทเป (Taipei) เป็นเมืองหลวงชั่วคราวของจีนและพรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นกบฏ โดยทั้งสองฝ่ายต่างอ้างสิทธิเป็นรัฐบาลที่ถูกต้องของจีน เหตุการณ์ดังกล่าวได้แบ่งจีนออกเป็น 2 ฝ่าย คือ จีนคอมมิวนิสต์กับจีนคณะชาติหรือไต้หวัน และ การเปลี่ยนแปลงทางอัตลักษณ์ของไต้หวันมีความน่าสนใจ

มากขึ้นในปัจจุบัน สาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งคือจีนกำลังมีบทบาทอย่างมากในทางการเมืองระหว่างประเทศ และปัจจัยจากการดำเนินนโยบาย จีนเดียว (one China policy) ของจีนได้ส่งผลกระทบอย่างมากต่อการเมืองระหว่างประเทศของไต้หวัน เนื่องจากไต้หวันมีอัตลักษณ์แห่งชาติอย่างเป็นทางการคือ สาธารณรัฐจีน (republic of China: ROC) ที่มีความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์การเมืองของจีนตั้งแต่สมัย การปฏิวัติจีนเมื่อปีคริสต์ศักราช 1911 (พุทธศักราช 2454) และรัฐบาลก๊กมินตั๋ง (Kuomintang: KMT) หรือคณะชาติได้แพ้สงครามให้แก่พรรคคอมมิวนิสต์ที่ปกครองจีนในปัจจุบัน แม้ว่าหลังจากรัฐบาลก๊ก มินตั๋งหลบหนีมาสู่เกาะไต้หวันเมื่อปีคริสต์ศักราช 1949 (พุทธศักราช 2492) ประเทศต่างๆ จำนวนมาก ยังคงรับรองความเป็นรัฐของไต้หวัน แต่ไต้หวันต้องประสบปัญหาทางอัตลักษณ์อย่างมากเมื่อได้สูญเสีย ฐานะตัวแทนชาวจีนในองค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) ให้กับสาธารณรัฐประชาชนจีน (The People's Republic of China: PRC) เมื่อปีคริสต์ศักราช 1971 (พุทธศักราช 2511) และสหรัฐซึ่งเป็นมหาอำนาจฝ่ายโลกเสรีที่ให้การรับรองไต้หวัน ได้เปลี่ยนมามีความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีนและ ยอมรับนโยบายจีนเดียวของจีนเมื่อปีคริสต์ศักราช 1979 (พุทธศักราช 2519) ขณะที่รัฐบาลจีนถือว่า ไต้หวันเป็นมณฑลหนึ่งของจีน แต่ในทางพฤตินัยนั้นไต้หวันยังมีการบริหารประเทศแยกต่างหากจากรัฐบาลจีนบนแผ่นดินใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะที่ถือว่าไต้หวันไม่มีลักษณะเป็นรัฐเอกราชในทางนิตินัย แต่ถือเป็นรัฐเอกราชในทางพฤตินัยทั้งในทางการเมืองและเศรษฐกิจอีกแนวทางหนึ่งด้วย แม้ว่าการสร้างความ เป็นรัฐเอกราชของเขตการปกครองไต้หวันจะมีปัญหาและอุปสรรคมากมายก็ตาม (กระทรวงการ ต่างประเทศ 2565) และด้านนโยบายของไต้หวันต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1949 (พุทธศักราช 2492) ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

ทั้งนี้เป้าหมายหลักของไต้หวันในยุคสงครามเย็นคือการกระชับความสัมพันธ์กับประเทศค่ายโลก เสรี อาทิ ฟิลิปปินส์และไทยเพื่อต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์และสาธารณรัฐประชาชนจีน ต่อมาภายหลังจากที่ สหรัฐอเมริกาได้ถอนตัวจากสงครามเวียดนาม ไต้หวันได้พยายามสร้างความสัมพันธ์กับอาเซียน แต่ปัญหาก็พบได้ทำให้อาเซียนหันไปสร้างความร่วมมือกับสาธารณรัฐประชาชนจีน จนกระทั่งปัญหาก็พบเจอกับ สิ้นลง ไต้หวันจึงได้โอกาสพัฒนาความสัมพันธ์กับอาเซียน โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจในคริสต์ศักราช 1990 (พุทธศักราช 2533) ด้วยการประกาศ “นโยบายมุ่งใต้” ในปีคริสต์ศักราช 1991 (พุทธศักราช 2534) อย่างไรก็ตาม การชูประเด็นเรื่องเอกราช โดยผู้นำไต้หวันในช่วงต่อๆ มา ได้ทำให้โอกาสของไต้หวันที่จะพัฒนาความสัมพันธ์กับอาเซียนต้องสะดุดลงอีกครั้งประวัติศาสตร์ด้านชาติพันธุ์ของชนพื้นเมืองชาว ไต้หวันมีมากกว่า 20 เผ่าบนเกาะไต้หวัน แต่ในปัจจุบันเหลืออยู่เพียง 10 เผ่า ชาวพื้นเมืองไต้หวันสามารถ แบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือกลุ่ม ชาวพื้นเมืองพื้นราบประกอบด้วย อามิส (Amis) คาวาลัน (Kavalan) และซัว (Tsou) และกลุ่มชาวพื้นเมืองภูเขา ประกอบด้วย ซาซีอิต (Saisiat) ทาโรโกะ (Taroko) บุนนุน (Bunun) พูยุม่า (Puyuma) ไผ่หวัน (Paiwan) ยามิ (Yami) รุกไค (Rukai) เทา (Thao) และอตาโยล (Atayal) เขตการปกครองไต้หวัน (กระทรวงการต่างประเทศ 2565) มีการปกครองด้วยระบอบ ประชาธิปไตยอันมีประธานาธิบดีเป็นประมุข สภานิติบัญญัติไต้หวัน (Legislative Yuan) นั้นมีโครงสร้าง

ประกอบด้วย สมาชิกทั้งหมด 113 ที่นั่ง โดยในการเลือกตั้งครั้งนี้จะแบ่งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต 73 ที่นั่ง แบบบัญชีรายชื่อ 34 ที่นั่ง และ 6 ที่นั่งที่สงวนไว้สำหรับชาวพื้นเมืองใต้หวัน (ชาวจินฮากกาและฮกเกี้ยน) โดยมีวาระดำรงตำแหน่งวาระละ 4 ปี (สำนักข่าวกรองแห่งชาติ 2568) มีการแบ่งอำนาจการปกครองออกเป็น 5 อำนาจที่เป็นอิสระไม่ก้าวก่ายกันและคานอำนาจซึ่งกันและกันไปในตัวด้วยซึ่งเรียกโดยทั่วไปว่าสภาคือ สภานิติบัญญัติ (legislative Yuan) สภาบริหาร (executive Yuan) สภาตุลาการ (judicial Yuan) สภาควบคุม (control Yuan) หน้าที่เป็นฝ่ายตรวจสอบและสภาสอบคัดเลือก (examination Yuan) เพื่อทำหน้าที่จัดสอบคัดเลือกข้าราชการต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการพรรคเดียว: กรณีศึกษา วีระบุรุษนักปฏิวัติขุนยัตเซนสู่การเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยเต็มรูปแบบของไต้หวัน เพื่อจะได้เป็นข้อมูลและแนวทางในการต่อสู้ประชาธิปไตยของชนชั้นต่างๆต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการพรรคเดียว: กรณีศึกษา วีระบุรุษนักปฏิวัติขุนยัตเซนสู่การเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยเต็มรูปแบบของไต้หวัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บทความวิชาการและงานวิจัยทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยและการวิจัยครั้งนี้เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยจะใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) เป็นวิธีการหลัก โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจะรวบรวมขึ้นจากแหล่งต่างๆ เพื่อศึกษาการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการพรรคเดียว: กรณีศึกษาวีระบุรุษนักปฏิวัติขุนยัตเซนสู่การเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยเต็มรูปแบบของไต้หวัน ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ได้แก่ นโยบายต่างประเทศ มติและข้อตกลงระหว่างประเทศ เอกสารทางการ แถลงการณ์ คำปราศรัย และสุนทรพจน์ ตลอดจนบทสัมภาษณ์ เชิงลึกนักวิชาการชาวไทยและชาวไต้หวัน กระทรวงการต่างประเทศ รวมถึงเจ้าหน้าที่ระดับสูงของสำนักงานเศรษฐกิจและวัฒนธรรมไทเป ประจำประเทศไทย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้แก่ เอกสารการวิจัย ที่ค้นคว้าจากหนังสือ ตำราวิชาการ บทความจากวารสารวิชาการงาน วิจัยและวิทยานิพนธ์ ข่าวและบทความวิเคราะห์และรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

3. สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรวบรวม จะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis)

ผลการวิจัย

การต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการพรรคเดียว: กรณีศึกษา วีระบุรุษนักปฏิวัติขุนยัตเซนสู่การเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยเต็มรูปแบบของไต้หวัน สามารถสรุปวิเคราะห์ออกเป็น 6 แนวทาง ดังนี้

1. ระบบการเมืองของการเคลื่อนไหวและพลวัตการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย พบว่า ความขัดแย้งระหว่างจีนและไต้หวัน เป็นความขัดแย้งจากความเชื่อที่แตกต่างกันทางการเมือง จนกลายเป็นการแบ่งฝ่ายกันอย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีที่ย้ายกลับไปถึงช่วงเวลาที่จีนเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่การปกครองแบบประชาธิปไตย (กมลชนก โตสงวน 2565) ในช่วงท้ายของการปกครองยุคราชวงศ์ ราชวงศ์ชิงที่ปกครองประเทศอยู่ในเวลานั้นต้องเผชิญกับความเสื่อมถอยจากปัจจัยหลายประการ โดยความไม่พอใจของประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นชาวฮั่นที่มีต่อราชวงศ์ผู้ปกครองซึ่งเป็นชาวแมนจู ความพ่ายแพ้ในการทำสงครามกับชาติตะวันตกและถูกประเทศผู้ชนะเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ จนในที่สุดก่อให้เกิดการปฏิวัติซินไฮ่ที่ประชาชนรวมตัวกันต่อสู้กับราชสำนัก ภายใต้การนำของ ดร.ซุนยัตเซน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจีนอย่างยิ่งใหญ่เป็น ครั้งแรกซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจากโลกเก่าสู่โลกใหม่ และการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการเสื่อมถอยอย่างสูงสุดในราชวงศ์ชิงโดยสมัยที่ฮ่องเต้ถูกนรธาบอำนาจไปหมดจากสจากพระนางซูสีไทเฮาหญิงบำนาญที่จิตใจโหดร้ายทารุณที่เร่งให้ราชวงศ์ชิงถึงกาลหายนะโดยเร็วที่สุด จนนำไปสู่การสละราชสมบัติของจักรพรรดิที่เป็นระบอบอำนาจเหนือคนจีนทั้งแผ่นดินมากกว่า 2,000 ปีต้องถูกยกเลิกไปหรือล้มล้างไปด้วย และการก่อตั้งสาธารณรัฐจีนในที่สุด (Ministry of foreign affairs the people's republic of China 2025) หลังสถาปนาก็ยังเกิดความขัดแย้งทางการเมืองภายในจีนยังดำเนินการต่อไป (มันชีรา 2558, วัชร ชิวโกเศรษฐ 2568) และการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนแรกของดร.ซุนยัตเซน (Sun Yut Zen) ในช่วงระยะเวลาสั้นโดยนำคำขวัญของนักปฏิวัติฝรั่งเศสคือ เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ และหลักปรัชญาการเมืองการปกครองของ ดร.ซุนยัตเซน (หยาง หลีกวงและสมลักษณ์ สว่างโรจน์ 2565) ยึดหลักสิทธิไตรราษฎร์ ได้แก่ (1) หลักเอกราชของชาติ (2) หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน และ (3) หลักความยุติธรรมในการครองชีพ ทั้งสิ้นล้วนเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของปวงชนโดยแท้ ส่วนการกู้ชาติในแนวทางของท่านคือการปฏิวัติ การปฏิวัติในแนวทางของท่านก็คือการโค่นล้มระบอบการปกครองแบบพระเจ้าจักรพรรดิให้เป็นประชาธิปไตย และหยวนชื้อข่าย (Hywn Chux Khay) อดีตขุนนางซึ่งมีอำนาจทางการเมืองได้ประกาศเป็นประธานาธิบดีทางภาคเหนือ และสถาปนาตนเองขึ้นเป็นจักรพรรดิในปีคริสต์ศักราช 1915 (พุทธศักราช 2458) ก็แค่ระยะเวลาสั้นเพราะเป็นผู้นำได้เพียง 83 วัน ก็ต้องสละราชบัลลังก์เพราะทนกระแสต่อต้านจากทั่วประเทศไม่ไหว ก่อนที่จะเสียชีวิตลงในปีคริสต์ศักราช 1916 (พุทธศักราช 2459) ส่วน ดร.ซุนยัตเซนเป็นผู้นำคนแรกของพรรคก๊กมินตั๋งในปีคริสต์ศักราช 1919 (พุทธศักราช 2462) และเสียชีวิตในปีคริสต์ศักราช 1925 (พุทธศักราช 2468) ขณะที่สหายาโซเวียตมีการปฏิวัติสังคมนิยมในเดือนตุลาคม คริสต์ศักราช 1917 (พุทธศักราช 2460) ทำให้ลัทธิมาร์กซ์-เลนินเข้ามาสู่ประเทศจีน ทำให้กลุ่มปัญญาชนหัวก้าวหน้าที่ต้องการแนวทางเพื่อช่วยเหลือประเทศได้นำหลักการนี้มาใช้

และยึดหลักคอมมิวนิสต์รัสเซียเป็นแบบอย่างในการก่อตั้ง “พรรคคอมมิวนิสต์” แห่งประเทศจีนขึ้นในปีคริสต์ศักราช 1921 (พุทธศักราช 2462) แม้พรรคคอมมิวนิสต์และพรรคก๊กมินตั๋งจะมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน แต่ในระยะแรกทั้งสองฝ่ายยังคงมีความร่วมมือระหว่างกันอยู่นั่นคือ การต่อต้านระบอบจักรพรรดิ จนกระทั่งการขึ้นสู่อำนาจทางการเมืองของเจียงไคเช็ค (Chiang Kai-Shek) ของพรรคก๊กมินตั๋งได้ดำเนินการสถาปนาจีนคณะชาติและประกาศตัดความสัมพันธ์กับพรรคคอมมิวนิสต์จนนำไปสู่สงครามภายในประเทศระหว่างทั้งสองฝ่าย

2. ความชอบธรรมการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองแบบหนึ่งประเทศสองระบบ พบว่าได้หัวนเป็นส่วนศักดิ์สิทธิ์และแยกออกจากดินแดนของจีนไม่ได้ ด้วยเหตุผลที่ทราบกันดีอยู่แล้ว ได้หัวนจึงถูกแยกออกจากแผ่นดินใหญ่ตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1949 (พุทธศักราช 2492) การที่จีนจะรวมชาติใหม่โดยสมบูรณ์เป็นปณิธานร่วมกันของชาวจีนทั้งในประเทศและต่างประเทศ และพรรคคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลจีนถือว่าสาเหตุสำคัญของการรวมประเทศอย่างสันติของจีนเป็นภารกิจ ทางประวัติศาสตร์ของจีน และได้ใช้ความพยายามอย่างยืดยาวเพื่อจุดประสงค์นี้ (Ministry of foreign affairs the people's republic of China 2025) รัฐบาลจีนได้เสนอข้อเสนอรวมประเทศอย่างสันติย้อนกลับไปในปีคริสต์ศักราช 1950 (พุทธศักราช 2493) ในเดือนพฤษภาคมคริสต์ศักราช 1995 (พุทธศักราช 2498) นายกรัฐมนตรีโจว เอินไหล (Zhou Enlai) กล่าวว่า “เมื่อเงื่อนไขเอื้ออำนวย ชาวจีนก็เต็มใจที่จะพยายามปลดปล่อยได้หัวนด้วยสันติวิธี” ในเดือนพฤษภาคมคริสต์ศักราช 1960 (พุทธศักราช 2503) และประธานเหมา เจ๋อตง (Mao Zedong) ได้กล่าวเน้นย้ำอีกว่าหากได้หัวนกลับคืนสู่มาตุภูมิ ยกเว้นการต่างประเทศที่ต้องจัดการโดยหน่วยงานระดับชาติ อำนาจทางการเมือง การเมืองทั้งหมดและอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่อาจมอบหมายให้ทางการได้หัวนได้ นี่คือการมาของแนวคิด “หนึ่งประเทศ สองระบบ” ในเดือนมกราคมคริสต์ศักราช 1979 (พุทธศักราช 2522) เติ้งเสี่ยวผิง (Deng Xiaoping) ได้พัฒนาแนวคิด “หนึ่งประเทศ สองระบบ” และชี้ให้เห็นว่า “ตราบใดที่ได้หัวนกลับคืนสู่อ้อมกอดของมาตุภูมิ เราจะเคารพความเป็นจริงและระบบที่มีอยู่เท่านั้น” เมื่อวันที่ 30 กันยายน คริสต์ศักราช 1981 (พุทธศักราช 2524) (สิทธิพล เครือรัฐติกาลและคณะ 2558) นายเย่ เจียหยิง (Ye Jianying) ประธานคณะกรรมการประจำสภาประชาชนแห่งชาติของจีนได้ยื่นข้อเสนอ 9 ประการอย่างเป็นทางการเพื่อนำไปสู่การรวมแผ่นดินใหญ่และได้หัวนกลับคืนมาอย่างสันติ ด้วยกล่าวนั้นย้ำอีกว่า “หลังจากที่จีนรวมเป็นหนึ่งเดียว ได้หัวนอาจกลายเป็นเขตปกครองพิเศษ อาจมีการปกครองตนเองในระดับสูงและอาจรักษากองกำลังทหารไว้ได้ รัฐบาลแห่งชาติจะไม่แทรกแซงกิจการท้องถิ่นของได้หัวน” “ระบบเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันของได้หัวนจะยังคงไม่เปลี่ยนแปลง วิธีชีวิตจะไม่เปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ ทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมกับต่างประเทศจะไม่เปลี่ยนแปลง” บทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตบริหารพิเศษถูกเพิ่มเข้าไปในรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ผ่านการประชุมสภาประชาชนแห่งชาติสมัยที่ 5 ในปีคริสต์ศักราช 1982 (พุทธศักราช 2525) โดยให้พื้นฐานทางกฎหมายในการบรรลุผลสำเร็จของ “หนึ่งประเทศ สองระบบ” เมื่อวันที่ 30 มกราคม คริสต์ศักราช 1995 (พุทธศักราช 2538) ประธานาธิบดีเจียง เจ๋อหมิน (Jiang Zemin) กล่าว

สุนทรพจน์สำคัญเรื่องข้อเสนอแปดประการสำหรับการปรับปรุงความสัมพันธ์ข้ามช่องแคบในระยะปัจจุบัน และเร่งกระบวนการรวมประเทศอย่างสันติของจีน

ดังนั้น แนวคิดทางวิทยาศาสตร์ของเติ้งเสี่ยวผิง (Deng Xiaoping) เกี่ยวกับ “หนึ่งประเทศ สองระบบ” มีความก้าวหน้าเมื่อคำนึงถึงความเป็นจริงของไต้หวัน ทั้งสนับสนุนอธิปไตยของรัฐบาลจีนและคำนึงถึงเงื่อนไขเฉพาะของไต้หวันอย่างเต็มที่ตามแนวคิด “หนึ่งประเทศ สองระบบ” สองระบบจะถูกนำไปใช้ภายในรัฐอธิปไตยของสาธารณรัฐประชาชนจีน บนสมมติฐานของจีนเดียว หน่วยงานหลักของประเทศจะปฏิบัติตามระบบสังคมนิยมในขณะที่ระบบทุนนิยมและวิถีชีวิตที่มีอยู่ในไต้หวัน จะยังคงไม่เปลี่ยนแปลงเป็นระยะเวลานาน แนวคิดนี้มีความยืดหยุ่นสูงโดยให้การแสดงออก อย่างเต็มที่ถึงหลักการในการนำมาซึ่งการรวมประเทศของจีนและการสนับสนุนอธิปไตยของตนและคำนึงถึงประวัติศาสตร์และความเป็นจริงของไต้หวัน อย่างเต็มที่

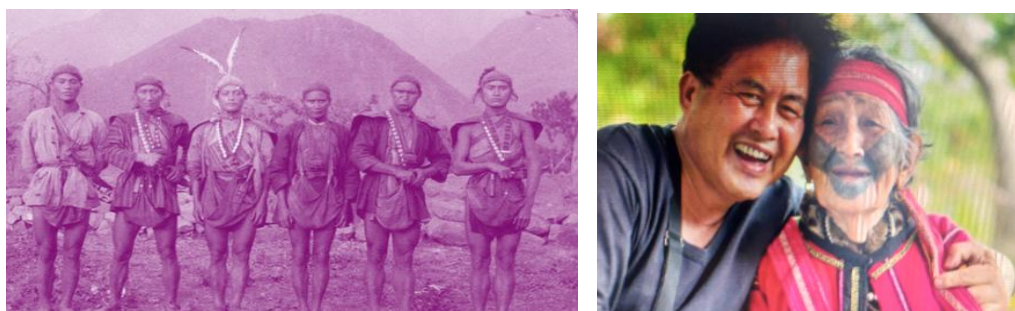
3. เสถียรภาพและความมั่นคงของรัฐบาลประชาธิปไตยโดยประชาชน พบว่า ปีคริสต์ศักราช 2024 (พุทธศักราช 2567) สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความผันผวนทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ยังคงมีอยู่ เส้นแบ่งระหว่างประชาธิปไตยกับอำนาจนิยมมีความชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะสงครามระหว่างรัสเซียและยูเครนยังคงยืดเยื้อ ขณะที่สถานการณ์ในตะวันออกกลางก็เริ่มปะทุและปะทุกันอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นสงครามกลางเมือง ประชาชนผู้ไม่รู้เรื่องเกิดการล้มตายจำนวนมาก มีการจับกุมประชาชนและชาวต่างชาติที่เข้าไปทำงานในประเทศไว้เป็นตัวประกัน ทะเลจีนใต้ก็ยังไม่สามารถหาข้อยุติของประเทศต่าง ๆ ที่อ้างสิทธิเหนืออาณาเขตต่างๆ หรือแม้แต่คาบสมุทรเกาหลี (Ministry of foreign affairs republic of China 2025) เมื่อวันที่ 13 มกราคม คริสต์ศักราช 2024 (พุทธศักราช 2567) ไต้หวันจัดการเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งที่ 8 ซึ่งถือเป็นหลักชัยใหม่ในการวางรากฐานแห่งการพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งสถานการณ์ช่องแคบไต้หวันได้รับ การเฝ้าจับตาจากประชาคมโลกอย่างต่อเนื่อง โดยพื้นที่อินโด-แปซิฟิก ได้ก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางยุทธศาสตร์ระดับโลก ความเป็นไปข้างต้น ล้วนแต่มีความเกี่ยวพันกับความมั่นคงและผลประโยชน์ของไต้หวันเป็นอย่างมาก และเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศและสำนักงานตัวแทนรัฐบาลไต้หวันในต่างแดนยืนหยัดในความทรหด และมีความเชื่อมั่นในการปกป้องอำนาจอธิปไตย ศักดิ์ศรีและผลประโยชน์ของไต้หวันและประชาชน โดยประธานาธิบดีไล่ชิงเต๋อ (Li ching tex) ผู้นำสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ได้เสนอวิสัยทัศน์ “การทูตเชิงค่านิยม” และ “ดินแดนแห่งเศรษฐกิจที่พระอาทิตย์ไม่เคยตกดิน” ภายใต้ “การทูตเชิงบูรณาการ” ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “การทูตอย่างเป็นรูปธรรม” ที่สืบสานมาเป็นระยะเวลา 8 ปี ควบคู่ไปกับการขยายความร่วมมือและเสริมสร้างความสัมพันธ์ เชิงหุ้นส่วน ตามหลักการประชาธิปไตย สันติภาพ และความเจริญรุ่งเรือง ตลอดจนร่วมสร้าง ความเจริญรุ่งเรืองที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันกับกลุ่มประเทศพันธมิตร ที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกัน ในเดือนตุลาคม คริสต์ศักราช 2024 (พุทธศักราช 2567) นายหลินเจียหลง (Lin Jialong) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เดินทางไปเยือนรัฐสภายุโรปเพื่อใช้โอกาสนี้เสริมความร่วมมือกับพันธมิตรด้านประชาธิปไตย ระหว่างไต้หวันและกลุ่มประเทศในทวีปยุโรป ควบคู่ไปกับการ

เสริมสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างกัน พลังเสียงสนับสนุนไต้หวันจากประชาคมโลกขยายตัวเป็นวงกว้างมากขึ้นจากเดิมอย่างเห็นได้ชัด ต่างทยอยร่วมเป็นกระบอกเสียงให้ไต้หวันได้เข้าร่วมในองค์การระหว่างประเทศ พร้อมทั้งแสดงจุดยืนว่าการอ้างรักษาสันติภาพและเสถียรภาพในช่องแคบไต้หวัน เป็นฉันทามติร่วมกันของประชาคมโลก ตลอดจนให้การยกย่องไต้หวันว่าเป็นพลังแห่งความดีของโลกและเป็นต้นแบบในการปกป้องค่านิยมด้านประชาธิปไตย ส่งมอบความช่วยเหลือเชิงมนุษยธรรมและสร้างคุณประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม โดยไต้หวันยังแสดงศักยภาพในด้านซอฟต์แวร์อย่างต่อเนื่อง ผลักดันการทูตโดยภาคประชาชน บูรณาการทรัพยากรจากทุกภาคส่วนของประชาคมโลกเพื่อเสียงสนับสนุนที่กระตือรือร้น ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างแสนยานุภาพทางการทูตในภาพรวมและอำนวยความสะดวกให้แก่ภาคประชาชนและการบริหารราชการด้วยระบบดิจิทัล อีกทั้งยังเป็นการสร้างเสริมระบบห่วงโซ่อุตสาหกรรมทางประชาธิปไตย กระทั่งการต่างประเทศของไต้หวันต้องการมุ่งยกระดับประสิทธิภาพและคุณภาพ การให้บริการแก่ภาคประชาชน (Ministry of foreign affairs republic of China 2025) และ จะประยุกต์ใช้ข้อได้เปรียบของไต้หวันในการก้าวสู่สังคมโลก

4. การส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นและพื้นอัตลักษณ์ของชาวไต้หวัน พบว่า ชาวไต้หวันเชื่อว่ามิถุนายนบริเวณบนเกาะมีมนุษย์อาศัยอยู่ก่อนไม่ได้เคลื่อนย้ายไปไหน เป็นแหล่งประมง ไจรัสลัดผู้ค้นพบอุทสาหกรรมและประชาธิปไตย เกาะใหญ่ในทะเลจีนใต้ แต่เดิมไม่มีความสำคัญ เป็นเพียงแหล่งหาปลาของชาวประมง และเต็มไปด้วยไจรัสลัด ประชากรที่อาศัยบนเกาะ คือ ชาวพื้นเมืองเชื้อสายมาลาโย-โพลีเนเซียน หรือออสโตรเนเซียน มีความคล้ายคลึงกันทางระบบภาษาและวัฒนธรรมกับชาวมะลายูในบางส่วนของมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย มนุษย์เก่าแก่ที่สุดของไต้หวันเป็นพวกออสโตรนีเซียนซึ่งมีต้นกำเนิดอยู่ทางตอนเหนือของพม่า และอพยพไปตามแม่น้ำแยงซีเกียงในจีน (นุชจรี ใจเก่ง 2565) เคลื่อนย้ายลงสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเกาะไต้หวันทางทิศตะวันออก สิ่งที่เป็นหลักฐานยืนยันคือ ฟอสซิลฟันและชิ้นส่วนกะโหลกศีรษะมนุษย์ซึ่งพบที่ Tainan เมือง Tso-chen อายุราว 20,000-30,000 ปี ก่อนที่ชาวยุโรปและชาติตะวันตกอพยพเข้ามาและการตกเป็นอาณานิคม แต่อย่างไรก็ตาม ชาวออสโตรนีเซียนเป็นผู้วางรากฐานวัฒนธรรมพื้นเมืองไต้หวันตั้งแต่สมัยหินใหม่และสืบเนื่องมาทางชนพื้นเมืองตั้งแต่ดั้งเดิมจนถึงปัจจุบัน ชนพื้นเมืองชาวไต้หวันมีมากกว่า 20 เผ่าบนเกาะไต้หวัน แต่ในปัจจุบันเหลืออยู่เพียง 10 เผ่า ชาวพื้นเมืองไต้หวันสามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มชาวพื้นเมืองพื้นราบประกอบด้วย อามิส (Amis) คาวาลัน (Kavalan) และซัว (Tsou) และกลุ่มชาวพื้นเมืองภูเขาประกอบด้วย ซาซิวต (Saisiat) ทาโรโกะ (Taroko) บุนนุน (Bunun) พูยุม่า (Puyuma) ไปวัน (Paiwan) ยามิ (Yami) หยูไค (Rukai) เทา (Thao) และอตาโยล (Atayal) และส่วนใหญ่ถูกผสมผสานกลมกลืนจนกลายเป็นชาวยุโรป ชาวยุโรปชาติแรกที่เข้ามาในไต้หวัน คือ โปรตุเกส และฮอลันดาเป็นชาติที่ได้ให้ความสำคัญกับไต้หวันมาก เพราะเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญบนเส้นทางการค้าระหว่างจีน ญี่ปุ่น และสเปนซึ่งครอบครองฟิลิปปินส์อยู่ในขณะนั้น ฮอลันดาเข้ามาตั้งบริษัทดัตช์อินเดียนตะวันออก บนเกาะไต้หวันในคริสต์ศักราช 1624 (พุทธศักราช 2167) เพื่อเป็นศูนย์กลางการค้าระหว่างจีน ญี่ปุ่น และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

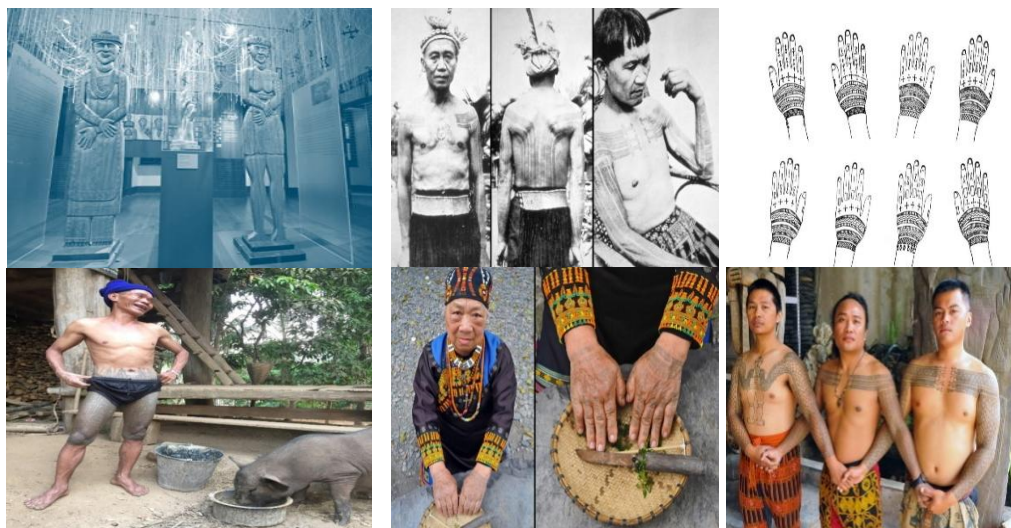
ประวัติศาสตร์การต่อสู้และปัญหาสำคัญของไต้หวัน คือ ที่ผ่านมาการศึกษาประวัติศาสตร์จะขึ้นอยู่กับเจ้าอาณานิคมเป็นสำคัญ เมื่อตกอยู่ใต้การปกครองของญี่ปุ่น ชาวไต้หวันก็ต้องศึกษาประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น และเมื่ออยู่ใต้การปกครองของจีน ชาวไต้หวันก็ถูกบังคับให้ศึกษาประวัติศาสตร์จีนจึงทำให้เกิดปัญหาว่าอะไรคือประวัติศาสตร์ที่แท้จริงของไต้หวัน นักโบราณคดีมีบทบาทในการศึกษาประวัติศาสตร์ไต้หวันมากขึ้น สาเหตุคือไต้หวันมียุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีการค้นพบหลักฐานโบราณคดีจำนวนมาก และเชื่อว่าเป็นสมัยที่ไต้หวันมีเอกราช ไม่ตกอยู่ภายใต้ การปกครองของใคร ชาวออสโตรนีเซียนซึ่งเข้ามาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์และยังสืบเชื้อสายมาถึงคนพื้นเมืองในปัจจุบัน กลายเป็นกลุ่มชนที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้วางรากฐานวัฒนธรรมไต้หวัน จนเกิดเป็นกระแส “ท้องถิ่นนิยม” เรียกร้องให้ฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นเมือง ได้แก่ การสืบทอดของชาวอิตาเลียน

ภาพที่ 1 ชาว Tsou หนึ่งในหลายชาติพันธุ์ชนพื้นเมืองบนเกาะไต้หวัน

แหล่งที่มา: กองบรรณาธิการวัฒนธรรม 2567.

ภาพที่ 2 วัฒนธรรมการสักมือและร่างกายของชาวไผ่วัน (Paiwan) ในไต้หวัน

แหล่งที่มา: ประชาชาติ 2562.

อัตลักษณ์ของไต้หวันมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาผ่านกระบวนการทางการเมืองในไต้หวัน การเผชิญหน้าระหว่างจิตสำนึกของชาวไต้หวันที่เกิดขึ้นใหม่และจิตสำนึกแบบจีนดั้งเดิมได้กลายมาเป็นนโยบายความสัมพันธ์ข้ามช่องแคบและการระบุตัวตนของไต้หวันต่อความสัมพันธ์ทำให้ ความตึงเครียดของช่องแคบไต้หวันเพิ่มขึ้นและคุกคามเสถียรภาพในเอเชียตะวันออก แม้จะมีบางช่วงที่ความสัมพันธ์ ข้ามช่องแคบดำเนินไปด้วยดีจนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดทางเศรษฐกิจอย่างการค้า ข้ามช่องแคบ การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม แต่ไต้หวันก็ยังคงยึดมั่นในอัตลักษณ์ของตนและมี ความกลัวที่จะถูกรอบำงา ขณะเดียวกันจีนก็กลัวที่จะสูญเสียไต้หวันไปเนื่องจากต่างก็มีอัตลักษณ์ของตนที่ยึดถือเอาไว้ นอกจากนี้ขณะที่รัฐบาลจีนยังคงให้ความรู้แก่ชาวแผ่นดินใหญ่ว่าไต้หวันเป็นส่วนหนึ่งของจีน ในทางกลับกันในไต้หวันยังคงส่งเสริมความเป็นไต้หวัน ในระยะยาวความแตกต่างของสำนึกของชาวไต้หวันและชาวจีนที่เกิดขึ้นนี้จะยังทำให้การแก้ปัญหาข้ามช่องแคบยิ่งยากขึ้นเท่านั้น ในปัจจุบัน ปัญหาสำคัญของไต้หวันคือข้อพิพาทจากความแตกต่างระหว่างชาวไต้หวันกับชาวจีนทั้งในระดับชาติและประชาชนซึ่งยังพบเห็นอยู่ได้ทั่วไป ในระดับประชาชน จะเห็นได้จากการที่ชาวไต้หวันเรียกตนเองว่าไต้หวัน ไม่เรียกตนเองว่าจีน ไม่ชอบให้ใครเรียกตนเองว่าจีน ขณะที่เรื่องของภาษา สำเนียง การพูดและการเขียนที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนนั้น ก็เป็นประเด็นสำคัญ ไม่น้อย ขณะที่ข้อพิพาทระดับชาติ คือ ความอึดถือถือเรื่องฐานะของไต้หวันที่ยังหาข้อยุติไม่ได้จนถึงปัจจุบัน

5. อำนาจอธิปไตยและความท้าทายต่ออำนาจรัฐจีนเพื่อการเป็นรัฐเอกราช พบว่า ความขัดแย้งระหว่างจีนกับไต้หวัน โดยมีสหรัฐอเมริกาที่ถูกมองว่าเป็นกุนซือนั้นหลังไต้หวันให้ แสดงท่าทีแข็งกร้าวกับจีนนั้นมามีมานาน ล่าสุดข้อพิพาทคุกรุ่นขึ้นอีกครั้งและสื่อเค้าว่าจะไม่จบลงอย่างง่าย ๆ อุณหภูมิทางการเมืองกำลังเพิ่มสูงขึ้นในทะเลจีนใต้ และผลกระทบของมันจะเกิดขึ้นในแปซิฟิกได้อีกไม่นานนับจากนี้ จุดยืนของจีนชัดเจนไม่เปลี่ยนแปลง ไต้หวันประกาศเอกราชหรือขอแบ่งแยกดินแดนจีนจะส่งกองทัพบุกไต้หวัน ใ้จีนล้มรัฐบาลไต้หวัน ยึดดินแดนกลับคืน ไม่ปล่อยให้ไต้หวันเป็นเช่นปัจจุบันอีก นับตั้งแต่พรรคประชาธิปไตยก้าวหน้า (democratic progressive party: DPP) เข้าบริหารเขตปกครองและประเทศตั้งแต่คริสต์ศักราช 2016 (พุทธศักราช) หลายประเทศได้ตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวัน เหลือเพียง 10 ประเทศที่ยังยอมรับไต้หวันในฐานะประเทศ ส่วนใหญ่เป็นประเทศเล็กๆ ไม่ค่อยรู้จักในแอฟริกา ลาตินอเมริกาและในมหาสมุทรแปซิฟิก แม้กระทั่งสหรัฐอเมริกาที่ให้ความช่วยเหลือมากมายก็ไม่ยอมรับไต้หวันในฐานะประเทศ เมื่อมองจากทัศนสังครามง่ายๆ ข้อมูลจาก(International Institute for Strategic Studies: IISS) ปีคริสต์ศักราช 2022 (พุทธศักราช 2564) ระบุว่าไต้หวันมีทหารประจำการ 169,000 นาย กำลังพลสำรอง 1,660,000 นาย งบกลาโหมปี คริสต์ศักราช 2023 (พุทธศักราช 2566) เท่ากับ 19,000 ล้านดอลลาร์ เครื่องบินรบรวม 474 ลำ ส่วนจีนมีทหารประจำการ 2,035,000 นาย กำลังพลสำรอง 510,000 นาย งบกลาโหมปีคริสต์ศักราช 2023 (พุทธศักราช 2565) เท่ากับ 230,000 ล้านดอลลาร์ เครื่องบินรบรวม 2,921 ลำ จีนผลิตเครื่องบินเรือรบซีปนาอูต่าง ๆ ด้วยตนเอง แต่ไต้หวันทำเช่นนั้นไม่ได้ อาวุธหลักจำพวกเครื่องบิน เรือรบหลัก ชิ้นส่วนสำคัญของซีปนาอูไต้หวันต้องซื้อจาก

สหรัฐอเมริกา และอาวุธที่ซื้อใช้จากสหรัฐอเมริกาหากขาดกระสุน อะไหล่บำรุงจะกลายเป็นแค่เศษเหล็ก เป็นจุดอ่อนสำคัญของกองทัพไต้หวัน ส่วนความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าของจีนและสหรัฐอเมริกา

ในปีคริสต์ศักราช 2023 (พุทธศักราช 2566) เอกชนสหรัฐอเมริกาลงทุนในจีนเพิ่ม 25.5 เปอร์เซ็นต์ ทางด้านการเงินพูดชัดว่าการค้าการลงทุนทวิภาคีจะดำเนินต่อไป เว้นแต่มีการปะทะกันทางทหารซึ่งถือว่าเป็นนโยบายที่สมเหตุผล ถ้าเปิดฉากทำสงครามการค้าจะกระทบต่อเศรษฐกิจทั้งคู่ รวมทั้งเศรษฐกิจโลกด้วยและชาวสหรัฐอเมริกาเตือนรัฐบาลไม่ให้ทำสงครามกับจีน เพราะจะทำให้คนสหรัฐอเมริกาทุกคนจะได้รับผลกระทบด้วย ในทางการเมืองระหว่างรัฐบาลจีนพูดเต็มปากเต็มคำกำลังปกป้องอธิปไตยจัดการกับพวกกบฏแบ่งแยกดินแดน หากชาติใดเข้ามายุ่งเท่ากับละเมิดอธิปไตย เป็นผู้รุกราน จีนต้องปกป้องตนเอง และถ้าหากทหารสหรัฐอเมริกาทำสงครามกับจีนเพราะไต้หวัน เท่ากับสหรัฐอเมริกालะเมิดนโยบายจีนเดียว แม้สหรัฐอเมริกามีข้อตกลงปกป้องไต้หวันก็ตาม เพราะข้อตกลงระหว่างไต้หวันกับสหรัฐอเมริกานั้นเป็นเรื่องของทั้งฝ่าย แต่ไม่ว่ามีข้อตกลงหรือไม่ ไต้หวันเป็นส่วนหนึ่งของจีน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการพรรคเดียว: กรณีศึกษา วีระบุรุษนักปฏิวัติขุนยัตเซนสู่การเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตยเต็มรูปแบบของไต้หวัน..อภิปรายผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ระบบการเมืองของการเคลื่อนไหวและพลวัตการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย พบว่า ความขัดแย้งระหว่างจีนและไต้หวัน เป็นความขัดแย้งจากความเชื่อที่แตกต่างกันทางการเมือง จนกลายเป็นการแบ่งฝ่ายกันอย่างชัดเจน อีกทั้งยังมีที่มาย้อนกลับไปถึงช่วงเวลาที่จีนเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาสู่การปกครองแบบประชาธิปไตย (กมลชนก โดสงวน 2565) ในช่วงท้ายของการปกครองยุคราชวงศ์ ราชวงศ์ชิงที่ปกครองประเทศอยู่ในเวลานั้นต้องเผชิญกับความเสื่อมถอยจากปัจจัยหลายประการ โดยความไม่พอใจของประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นชาวฮั่นที่มีต่อราชวงศ์ผู้ปกครองซึ่งเป็นชาวแมนจูความพ่ายแพ้ในการทำสงครามกับชาติตะวันตกและถูกประเทศผู้ชนะเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ จนในที่สุดก่อให้เกิดการปฏิวัติซินไฮ่ที่ประชาชนรวมตัวกันต่อสู้กับราชสำนัก ภายใต้การนำของ ดร.ซุนยัตเซน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจีนอย่างยิ่งใหญ่เป็น ครั้งแรกซึ่งเป็นการเปลี่ยนแลงจากโลกเก่าสู่โลกใหม่ และการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการเสื่อมถอยอย่างสูงสุดในราชวงศ์ชิงโดยสมัยที่ฮ่องเต้ถูกนรธาอำนาจไปหมดจากสจากพระนางซูสีไทเฮาหญิงบำนาญที่จิตใจโหดร้ายทารุณที่เร่งให้ราชวงศ์ชิงถึงกาลหายนะโดยเร็วที่สุด จนนำไปสู่การสละราชสมบัติของจักรพรรดิที่เป็นระบอบอำนาจเหนือคนจีนทั้งแผ่นดินมากกว่า 2,000 ปีต้องถูกยกเลิกไปหรือล้มล้างไปด้วย และการก่อตั้งสาธารณรัฐจีนในที่สุด (Ministry of foreign affairs the people's republic of China 2025) หลังสถาปนายัังเกิดมีความขัดแย้งทางการเมืองภายในจีนยังดำเนินการต่อไป (มณฑิรา

2558, รัชช ธิวโกเศรฐ 2568) และการดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีคนแรกของดร.ซุนยัตเซ็น (Sun Yut Zen) ในช่วงระยะเวลาสั้นโดยนำคำขวัญของนักปฏิวัติฝรั่งเศสคือ เสรีภาพ เสมอภาค ภราดรภาพ และหลักปรัชญาการเมืองการปกครองของ ดร.ซุนยัตเซ็น (หยาง หลี่กวงและสมลักษณ์ สว่างโรจน์ 2565) ยึดหลักลัทธิไตรราษฎร์ ได้แก่ (1) หลักเอกราชของชาติ (2) หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน และ (3) หลักความยุติธรรมในการครองชีพ ทั้งสิ้นล้วนเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของปวงชนโดยแท้ ส่วนการกู่ขาดิในแนวทางของท่านคือการปฏิวัติ การปฏิวัติในแนวทางของท่านก็คือการโค่นล้มระบอบการปกครองแบบพระเจ้าจักรพรรดิให้เป็นประชาธิปไตย และหยวนชื้อฮาย (Hywn Chux Khay) อดีตขุนนางซึ่งมีอำนาจทางการทหารได้ประกาศเป็นประธานาธิบดีทางภาคเหนือ และสถาปนาตนเองขึ้นเป็นจักรพรรดิในปีคริสต์ศักราช 1915 (พุทธศักราช 2458) ก็แค่ระยะเวลาสั้นเพราะเป็นผู้นำได้เพียง 83 วัน ก็ต้องสละราชบัลลังก์เพราะทนกระแสต่อต้านจากทั่วประเทศไม่ไหว ก่อนที่จะเสียชีวิตลงในปีคริสต์ศักราช 1916 (พุทธศักราช 2459) ส่วน ดร.ซุนยัตเซ็นเป็นผู้นำคนแรกของพรรคก๊กมินตั๋งในปีคริสต์ศักราช 1919 (พุทธศักราช 2462) และเสียชีวิตในปีคริสต์ศักราช 1925 (พุทธศักราช 2468) ขณะที่สหภาพโซเวียตมีการปฏิวัติสังคมนิในเดือนตุลาคม คริสต์ศักราช 1917 (พุทธศักราช 2460) ทำให้ลัทธิมาร์กซ์-เลนินเข้ามาสู่ประเทศจีน ทำให้กลุ่มปัญญาชนหัวก้าวหน้าที่ต้องการแนวทางเพื่อช่วยเหลือประเทศได้นำหลักการนี้มาใช้และยึดหลักคอมมิวนิสต์รัสเซียเป็นแบบอย่างในการก่อตั้ง “พรรคคอมมิวนิสต์” แห่งประเทศจีนขึ้นในปีคริสต์ศักราช 1921 (พุทธศักราช 2462) แม้พรรคคอมมิวนิสต์และพรรคก๊กมินตั๋งจะมีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน แต่ในระยะแรกทั้งสองฝ่ายยังคงมีความร่วมมือระหว่างกันอยู่ นั่นคือ การต่อต้านระบอบจักรพรรดิ จนกระทั่งการขึ้นสู่อำนาจทางการเมืองของเจียงไคเช็ค (Chiang Kai-Shek) ของพรรคก๊กมินตั๋งได้ดำเนินการสถาปนาจีนคณะชาติและประกาศตัดความสัมพันธ์กับพรรคคอมมิวนิสต์จนนำไปสู่สงครามภายในประเทศระหว่างทั้งสองฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับพิรณณ แสงปัญญา (2561: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่องนโยบายมุ่งใต้ใหม่: Soft Power ของไต้หวัน New Southbound Policy: Soft Power of Taiwan ผลการวิจัยพบว่าการใช้นโยบายมุ่งใต้ใหม่ผ่านวิธีการใช้อำนาจละมุนของไต้หวันจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เพราะเป็นนโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มประเทศเป้าหมายมาก ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศกลุ่มเป้าหมายจึงย่อมจะได้รับผลกระทบของนโยบายนี้ จึงควรให้ความสำคัญและศึกษาความเป็นไปได้ในการสนับสนุนและการพัฒนาความร่วมมือในด้านต่างๆ เพื่อเตรียมรับมือกับนโยบายดังกล่าว

2. ความชอบธรรมการเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองแบบหนึ่งประเทศสองระบบ พบว่าไต้หวันเป็นส่วนศักดิ์สิทธิ์และแยกออกจากดินแดนของจีนไม่ได้ ด้วยเหตุผลที่ทราบกันดีอยู่แล้ว ไต้หวันจึงถูกแยกออกจากแผ่นดินใหญ่ตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1949 (พุทธศักราช 2492) การที่จีนจะรวมชาติใหม่โดยสมบูรณ์เป็นปณิธานร่วมกันของชาวจีนทั้งในประเทศและต่างประเทศ และพรรคคอมมิวนิสต์จีนและรัฐบาลจีนถือว่าสาเหตุสำคัญของการรวมประเทศอย่างสันติของจีนเป็นภารกิจ ทางประวัติศาสตร์ของจีน และได้ใช้ความพยายามอย่างยืดยาวเพื่อจุดประสงค์นี้ (Ministry of foreign affairs the people's republic of China 2025) รัฐบาลจีนได้เสนอข้อเสนอการรวมประเทศอย่างสันติย้อนกลับไปในคริสต์ศักราช 1950

(พุทธศักราช 2493) ในเดือนพฤษภาคมคริสต์ศักราช 1995 (พุทธศักราช 2498) นายกรัฐมนตรีโจว เอิน ไหล (Zhou Enlai) กล่าวว่า “เมื่อเงื่อนไขเอื้ออำนวย ชาวจีนก็เต็มใจที่จะพยายามปลดปล่อยไต้หวันด้วยสันติวิธี” ในเดือนพฤษภาคมคริสต์ศักราช 1960 (พุทธศักราช 2503) และประธานเหมา เจ๋อตง (Mao Zedong) ได้กล่าวเน้นย้ำอีกว่าหากไต้หวันกลับคืนสู่มาตุภูมิ ยกเว้นการต่างประเทศที่ต้องจัดการโดยหน่วยงานระดับชาติ อำนาจทางการเมือง การเมืองทั้งหมดและอำนาจในการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่อาจมอบหมายให้ทางการไต้หวันได้ นี่คือนัยของแนวคิด “หนึ่งประเทศ สองระบบ” ในเดือนมกราคมคริสต์ศักราช 1979 (พุทธศักราช 2522) Deng Xiaoping ได้พัฒนาแนวคิด “หนึ่งประเทศ สองระบบ” และชี้ให้เห็นว่า “ตราบไคที่ไต้หวันกลับคืนสู่อ้อมกอดของมาตุภูมิ เราจะเคารพความเป็นจริงและระบบที่มีอยู่” เมื่อวันที่ 30 กันยายน คริสต์ศักราช 1981 (พุทธศักราช 2524) (สิทธิพล เครือรัฐติ กาลและคณะ 2558) นายเย่ เจียนยিং (Ye Jianying) ประธานคณะกรรมการประจำสภาประชาชนแห่งชาติของจีนได้ยื่นข้อเสนอ 9 ประการอย่างเป็นทางการเพื่อนำไปสู่การรวมแผ่นดินใหญ่และไต้หวันกลับคืนมาอย่างสันติ ด้วยถ้อยคำที่เน้นย้ำอีกว่า “หลังจากที่จีนรวมเป็นหนึ่งเดียว ไต้หวันอาจกลายเป็นเขตปกครองพิเศษ อาจมีการปกครองตนเองในระดับสูงและอาจรักษากองกำลังทหารไว้ได้ รัฐบาลแห่งชาติจะไม่แทรกแซงกิจการท้องถิ่นของไต้หวัน” “ระบบเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันของไต้หวันจะยังคงไม่เปลี่ยนแปลง วิถีชีวิตจะไม่เปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ ทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมกับต่างประเทศจะไม่เปลี่ยนแปลง” บทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตบริหารพิเศษถูกเพิ่มเข้าไปในรัฐธรรมนูญของสาธารณรัฐประชาชนจีนที่ผ่านการประชุมสภาประชาชนแห่งชาติสมัยที่ 5 ในปีคริสต์ศักราช 1982 (พุทธศักราช 2525) โดยให้พื้นฐานทางกฎหมายในการบรรลุผลสำเร็จของ “หนึ่งประเทศ สองระบบ” เมื่อวันที่ 30 มกราคม คริสต์ศักราช 1995 (พุทธศักราช 2538) ประธานาธิบดีเจียง เจ๋อหมิน (Jiang Zemin) กล่าวสุนทรพจน์สำคัญเรื่องข้อเสนอแปดประการสำหรับการปรับปรุงความสัมพันธ์ข้ามช่องแคบในระยะปัจจุบันและเร่งกระบวนการรวมประเทศอย่างสันติของจีน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความเป็นผู้นำเป็นหลัก (major leadership theories) ทฤษฎีนี้พัฒนาขึ้นโดยนักจิตวิทยาชาวเยอรมัน-อเมริกัน ชื่อเคิร์ต เลวิน (Kurt, Lewin) ในคริสต์ศักราช 1939 (พุทธศักราช 2482) ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความเป็นผู้นำและจิตวิทยาเพื่อทำความเข้าใจและรับรู้ผลกระทบทางจิตวิทยาและความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ (Northouse, Peter G. 2025) ตามแนวคิดของเคิร์ต เลวิน (Kurt, Lewin) ผู้นำจำแนกออกเป็น 3 รูปแบบ คือ (1) ผู้นำแบบอำนาจนิยมหรือเบ็ดเสร็จ (authoritarian leadership or autocratic) เน้นการควบคุมผู้ใต้บังคับบัญชาและมีความชัดเจนในการแบ่งงานกันระหว่างผู้นำและสมาชิกทุกคน (2) ผู้นำแบบมีส่วนร่วมหรือประชาธิปไตย (participative leadership or democratic) เน้นการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพและเสนอแนวทางให้กับสมาชิกทุกคน และ (3) ผู้นำแบบมอบหมายหรือเสรีนิยม (delegative leadership or laissez-faire) เพราะลักษณะเด่นของความเป็นผู้นำที่ดี (WGU 2020) ประกอบด้วย (1) จะต้องมียุทธวิธีที่เคร่งครัดและมาตรฐานทางศีลธรรมสูง (2) จะต้องมียุทธวิธีที่ระเบียบตนเองที่ ยอด

เยี่ยม (3) เป็นผู้เรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (4) การหล่อเลี้ยงการเติบโตของพนักงาน (5) การส่งเสริมการเชื่อมต่อและมีความเป็นเจ้าของ

3. เสถียรภาพและความมั่นคงของรัฐบาลประชาธิปไตยประชาชน พบว่า ปีคริสต์ศักราช 2024 (พุทธศักราช 2567) สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความผันผวนทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ยังคงมีอยู่ เส้นแบ่งระหว่างประชาธิปไตยกับอำนาจนิยมมีความชัดเจนขึ้น โดยเฉพาะสงครามระหว่างรัสเซียและยูเครนยังคงยืดเยื้อ ขณะที่สถานการณ์ในตะวันออกกลางก็เริ่มปะทุและปะทะกันอย่างดุเดือดจนกลายเป็นสงครามกลางเมือง ประชาชนผู้ไม่รู้เรื่องเกิดการล้มตายจำนวนมาก มีการจับกุมประชาชนและชาวต่างชาติที่เข้าไปทำงานในประเทศไว้เป็นตัวประกัน ทะเลจีนใต้ก็ยังไม่สามารถหาข้อยุติของประเทศต่างๆ ที่อ้างสิทธิเหนืออาณาเขตต่างๆ หรือแม้แต่คาบสมุทรเกาหลี (Ministry of foreign affairs republic of China 2025) เมื่อวันที่ 13 มกราคม คริสต์ศักราช 2024 (พุทธศักราช 2567) ได้เห็นจัดการเลือกตั้งประธานาธิบดีครั้งที่ 8 ซึ่งถือเป็นหลักชัยใหม่ในการวางรากฐานแห่งการพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งสถานการณ์ช่องแคบไต้หวันได้รับ การเฝ้าจับตาดูจากประชาคมโลกอย่างต่อเนื่อง โดยพื้นที่อินโด-แปซิฟิก ได้ก้าวสู่การเป็นศูนย์กลางยุทธศาสตร์ระดับโลก ความเป็นไปข้างต้น ล้วนแต่มีความเกี่ยวพันกับความมั่นคงและผลประโยชน์ของไต้หวันเป็นอย่างมาก และเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศและสำนักงานตัวแทนรัฐบาลไต้หวันในต่างแดนยืนหยัดในความทรหดและมีความเชื่อมั่นในการปกป้องอำนาจอธิปไตย ศักดิ์ศรีและผลประโยชน์ของไต้หวันและประชาชน โดยประธานาธิบดีโล่ชิงเต๋อ (Li ching tex) ผู้นำสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ได้เสนอวิสัยทัศน์ “การทูตเชิงค่านิยม” และ “ดินแดนแห่งเศรษฐกิจที่พระอาทิตย์ไม่เคยตกดิน” ภายใต้ “การทูตเชิงบูรณาการ” ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “การทูตอย่างเป็นรูปธรรม” ที่สืบสานมาเป็นระยะเวลา 8 ปี ควบคู่ไปกับการขยายความร่วมมือและเสริมสร้างความสัมพันธ์ เชิงหุ้นส่วน ตามหลักการประชาธิปไตย สันติภาพ และความเจริญรุ่งเรือง ตลอดจนร่วมสร้างความเจริญรุ่งเรืองที่เอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกันกับกลุ่มประเทศพหุมิตรที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกัน ในเดือนตุลาคม คริสต์ศักราช 2024 (พุทธศักราช 2567) นายหลินเจียหลง (Lin Jialong) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเดินทางไปเยือนรัฐสภายุโรปเพื่อใช้โอกาสนี้เสริมความร่วมมือกับพันธมิตรด้านประชาธิปไตย ระหว่างไต้หวันและกลุ่มประเทศในทวีปยุโรป ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างกัน พลัสเสียงสนับสนุนไต้หวันจากประชาคมโลกขยายตัวเป็นวงกว้างมากขึ้น จากเดิมอย่างเห็นได้ชัด ต่างทยอยร่วมเป็นกระบอกเสียงให้ไต้หวันได้เข้าร่วมในองค์การระหว่างประเทศ พร้อมทั้งแสดงจุดยืนว่าการธำรงรักษาสันติภาพและเสถียรภาพในช่องแคบไต้หวัน เป็นฉันทามติร่วมกันของประชาคมโลก ตลอดจนให้การยกย่องไต้หวันว่าเป็นพลังแห่งความดีของโลกและเป็นต้นแบบในการปกป้องค่านิยมด้านประชาธิปไตย ส่งมอบความช่วยเหลือเชิงมนุษยธรรมและสร้างคุณประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม โดยไต้หวันยังแสดงศักยภาพในด้านซอฟต์แวร์อย่างต่อเนือง ผลักดันการทูตโดยภาคประชาชน บูรณาการทรัพยากรจากทุกภาคส่วนของประชาคมโลกเพื่อเสียงสนับสนุนที่กระตือรือร้น ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างแสนยานุภาพทางการทูตในภาพรวมและอำนวยความสะดวกให้แก่ภาคประชาชนและการบริหารราชการด้วยระบบดิจิทัล อีกทั้งยังเป็นการสร้างเสริมระบบห่วงโซ่อุตสาหกรรม

ทางประชาธิปไตย กระทั่งการต่างประเทศของไต้หวันต้องการมุ่งยกระดับประสิทธิภาพและคุณภาพ การให้บริการแก่ภาคประชาชน (Ministry of foreign affairs republic of China 2025) และ จะประยุกต์ใช้ข้อได้เปรียบของไต้หวันในการก้าวสู่สังคมโลก อีกทั้งจะมุ่งผลักดันการทูตในหลากหลายมิติ ทั้ง การทูตเทคโนโลยี การทูตสิทธิมนุษยชน การทูตวัฒนธรรม การทูตรัฐสภา การทูตการแพทย์และ สาธารณสุขการทูตสิ่งแวดล้อม การทูตชนพื้นเมือง การทูตศาสนา และการทูตความเสมอภาคทางเพศ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้ประชาคมโลกมีความเข้าใจต่อความสำคัญของไต้หวันเพิ่มมากยิ่งขึ้น สำหรับทิศทางการพัฒนาในปีคริสต์ศักราช 2025 (พุทธศักราช 2568) ไต้หวันจะยึดมั่นในความมั่นใจ ความทรหด ความ เขียวชาญและทัศนคติที่ยึดหยุ่นในการรับมือกับบริบทใหม่

4. การส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นและฟื้นฟูอัตลักษณ์ของชาวไต้หวัน พบว่า ชาวไต้หวันเชื่อว่า มีอาณาบริเวณบนเกาะมีมนุษย์อาศัยอยู่ก่อนไม่ได้เคลื่อนย้ายไปไหน เป็นแหล่งประมง ไจรลัดผู้เดินแดน อุตสาหกรรมและประชาธิปไตย เกาะใหญ่ในทะเลจีนใต้ แต่เดิมไม่มีความสำคัญ เป็นเพียงแหล่งหาปลา ของชาวประมง และเต็มไปด้วยไจรลัด ประชากรที่อาศัยบนเกาะ คือ ชาวพื้นเมืองเชื้อสายมาลาโย-โพลีเนเซียน หรือออสโตรเนเซียน มีความคล้ายคลึงกันทางระบบภาษาและวัฒนธรรมกับชาวมาเลย์ใน บางส่วนของมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย มนุษย์เก่าแก่ที่สุดของไต้หวันเป็นพวกออสโตรนีเซียนซึ่งมี ต้นกำเนิดอยู่ทางตอนเหนือของพม่า และอพยพไปตามแม่น้ำแยงซีเกียงในจีน (นุซจรี ใจเก่ง 2565) เคลื่อนย้ายลงสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเกาะไต้หวันทางทิศตะวันออก สิ่งที่เป็นหลักฐานยืนยันคือ ฟอสซิลฟันและชิ้นส่วนกะโหลกศีรษะมนุษย์ซึ่งพบที่ Tainan เมือง Tso-chen อายุราว 20,000-30,000 ปี ก่อนที่ชาวฮั่นและชาติตะวันตกอพยพเข้ามาและการตกเป็นอาณานิคม แต่อย่างไรก็ตาม ชาวออสโตรนีเซียนเป็นผู้วางรากฐานวัฒนธรรมพื้นเมืองไต้หวันตั้งแต่สมัยหินใหม่และสืบเนื่องมาทางชนพื้นเมืองตั้งแต่ ดั้งเดิมจนถึงปัจจุบัน ชนพื้นเมืองชาวไต้หวันมีมากกว่า 20 เผ่าบนเกาะไต้หวัน แต่ในปัจจุบันเหลืออยู่เพียง 10 เผ่า ชาวพื้นเมืองไต้หวันสามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือกลุ่มชาวพื้นเมืองพื้นราบ ประกอบด้วย อามิส (Amis) คาวาลัน (Kavalan) และซัว (Tsou) และกลุ่มชาวพื้นเมืองภูเขา ประกอบด้วย ซาซิชิต (Saisiat) ทาโรโกะ (Taroko) บุนนุน (Bunun) พูยุม่า (Puyuma) ไปหวัน (Paiwan) ยามิ (Yami) หยูไค (Rukai) เทา (Thao) และอตาเยล (Atayal) และส่วนใหญ่ถูกผสมผสานกลมกลืนจนกลายเป็นชาวฮั่น ชาวตะวันตกชาติแรกที่เข้ามาในไต้หวัน คือ โปรตุเกส และฮอลันดาเป็นชาติที่ได้ให้ความสำคัญกับไต้หวัน มาก เพราะเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญบนเส้นทางการค้าระหว่างจีน ญี่ปุ่น และสเปนซึ่งครอบครอง ฟิลิปปินส์อยู่ในขณะนั้น ฮอลันดาเข้ามาตั้งบริษัทตัดซ์ฮันเดิลตะวันออก บนเกาะไต้หวันในคริสต์ศักราช 1624 (พุทธศักราช 2167) เพื่อเป็นศูนย์กลางการค้าระหว่างจีน ญี่ปุ่น และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประวัติศาสตร์การต่อสู้และปัญหาสำคัญของไต้หวัน คือ ที่ผ่านมาการศึกษาประวัติศาสตร์จะ ขึ้นอยู่กับเจ้าอาณานิคมเป็นสำคัญ เมื่อตกอยู่ใต้การปกครองของญี่ปุ่น ชาวไต้หวันก็ต้องศึกษา ประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นและเมื่ออยู่ใต้การปกครองของจีน ชาวไต้หวันก็ถูกบังคับให้ศึกษาประวัติศาสตร์จีนจึง ทำให้เกิดปัญหาว่าอะไรคือประวัติศาสตร์ที่แท้จริงของไต้หวัน นักโบราณคดีมีบทบาทในการศึกษา

ประวัติศาสตร์ไต้หวันมากขึ้น สาเหตุคือไต้หวันมียุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน มีการค้นพบหลักฐานโบราณคดีจำนวนมาก และเชื่อว่าเป็นสมัยที่ได้หวันมีเอกราช ไม่ตกอยู่ภายใต้ การปกครองของใคร ชาวออสโตรนีเซียนซึ่งเข้ามาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์และยังสืบเชื้อสายมาถึงคนพื้นเมืองในปัจจุบัน กลายเป็นกลุ่มชนที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้วางรากฐานวัฒนธรรมไต้หวัน จนเกิดเป็นกระแส “ท้องถิ่นนิยม” เรียกร้องให้ฟื้นฟูวัฒนธรรมพื้นเมือง ได้แก่ การสักหน้าของชาวอิตายาล ภาพที่ 1 ชาว Tsou หนึ่งในหลายชาติพันธุ์ชนพื้นเมืองบนเกาะไต้หวัน ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะฉัตร จิระวิวรรฒ และศุภกาญจน์ พงศ์ยี่หล้า (2565: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง อัตลักษณ์ของไต้หวันกับความสัมพันธ์ข้ามช่องแคบ ผลการวิจัยพบว่า ท่าทีและสถานการณ์ความสัมพันธ์ข้ามช่องแคบ ตลอดจนหลักการทางกฎหมาย และสนธิสัญญาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันระหว่างไต้หวัน-จีนก่อให้เกิดสำนึก การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ของไต้หวันเพิ่มมากขึ้นซึ่งขับเคลื่อนทั้งโดยภาครัฐและภาคประชาชน จนอนาคตทางการเมืองและผู้ปกครองของไต้หวันถูกผูกโยงไปกับการพัฒนาอัตลักษณ์ทางการเมืองกับความสัมพันธ์ข้ามช่องแคบ การพัฒนาอัตลักษณ์ของไต้หวันได้นำมาซึ่งสำนึกในความเป็นไต้หวันและแบ่งแยกจากจีน แต่ไต้หวันก็ยัง ไม่อาจไปสู่สภาพอย่างเต็มที่ ขณะเดียวกันการพัฒนาอัตลักษณ์ของไต้หวันก่อให้เกิดความไม่แน่นอน ต่ออนาคตความสัมพันธ์กับจีนอีกด้วย

5. อำนาจอธิปไตยและความท้าทายต่ออำนาจรัฐจีนเพื่อการเป็นรัฐเอกราช พบว่า ความขัดแย้งระหว่างจีนกับไต้หวัน โดยมีสหรัฐอเมริกาที่ถูกมองว่าเป็นกุนซือนั้นหลังไต้หวันให้ แสดงท่าทีแข็งกร้าวกับจีนนั้นมีมาเนิ่นนาน ล่าสุดข้อพิพาททุกรุ่นขึ้นอีกครั้ง และสื่อเค้าว่าจะไม่จบลงอย่างง่ายๆ อุณหภูมิทางการเมืองกำลังเพิ่มสูงขึ้นในทะเลจีนใต้ และผลกระทบของมันจะเกิดขึ้นในแปซิฟิกได้อีกไม่นานนับจากนี้ จุดยืนของจีนชัดเจนไม่เปลี่ยนแปลง ไต้หวันประกาศเอกราชหรือขอแบ่งแยกดินแดนจีนจะส่งกองทัพบุกไต้หวันยึดคืนกลับคืน ไม่ปล่อยให้ไต้หวันเป็นเช่นปัจจุบันอีก นับตั้งแต่พรรคประชาธิปไตยก้าวหน้า (democratic progressive party: DPP) เข้าบริหารเขตปกครองและประเทศตั้งแต่คริสต์ศักราช 2016 (พุทธศักราช) หลายประเทศได้ตัดความสัมพันธ์ทางการทูตกับไต้หวัน เหลือเพียง 10 ประเทศที่ยังยอมรับไต้หวันในฐานะประเทศ ส่วนใหญ่เป็นประเทศเล็ก ๆ ไม่ค่อยรู้จักในแอฟริกา ลาตินอเมริกาและในมหาสมุทรแปซิฟิก แม้กระทั่งสหรัฐอเมริกาที่ให้ความช่วยเหลือมากมายก็ไม่ยอมรับไต้หวันในฐานะประเทศ เมื่อมองฉากทัศน์สงครามง่ายๆ ข้อมูลจาก(International Institute for Strategic Studies: IISS) ปีคริสต์ศักราช 2022 (พุทธศักราช 2564) ระบุว่าไต้หวันมีทหารประจำการ 169,000 นาย กำลังพลสำรอง 1,660,000 นาย งบกลาโหมปี คริสต์ศักราช 2023 (พุทธศักราช 2566) เท่ากับ 19,000 ล้านดอลลาร์ เครื่องบินรบรวม 474 ลำ ส่วนเงินมีทหารประจำการ 2,035,000 นาย กำลังพลสำรอง 510,000 นาย งบกลาโหมปีคริสต์ศักราช 2023 (พุทธศักราช 2565) เท่ากับ 230,000 ล้านดอลลาร์ เครื่องบินรบรวม 2,921 ลำ จีนผลิตเครื่องบินเรือรบซีปนาอูตต่างๆ ด้วยตนเอง แต่ไต้หวันทำเช่นนั้นไม่ได้ อาวุธหลักจำพวกเครื่องบิน เรือรบหลัก ชิ้นส่วนสำคัญของซีปนาอูตไต้หวันต้องซื้อจากสหรัฐอเมริกาและอาวุธที่ซื้อใช้จากสหรัฐอเมริกาหากขาดกระสุน อะไหล่บำรุงจะกลายเป็นแค่เศษเหล็กเป็นจุดอ่อนสำคัญของกองทัพไต้หวัน ส่วนความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าของจีนและสหรัฐอเมริกา

ในปีคริสต์ศักราช 2023 (พุทธศักราช 2566) เอกชนสหรัฐอเมริกาลงทุนในจีนเพิ่ม 25.5 เปอร์เซ็นต์ ทางการการเงินพูดซ้ำว่าการค้าการลงทุนทวิภาคีจะดำเนินต่อไป เว้นแต่มีการปะทะกันทางทหารซึ่งถือว่าเป็นนโยบายที่สมเหตุผล ถ้าเปิดฉากทำสงครามการค้าจะกระทบต่อเศรษฐกิจทั้งคู่ รวมทั้งเศรษฐกิจโลกด้วยและชาวสหรัฐอเมริกาเตือนรัฐบาลไม่ให้ทำสงครามกับจีน เพราะจะทำให้คนสหรัฐอเมริกาทุกคนจะได้รับผลกระทบด้วย ในทางการเมืองระหว่างรัฐบาลจีนพูดเต็มปากเต็มคำกำลังปกป้องอธิปไตยจัดการกับพวกกบฏแบ่งแยกดินแดน หากชาติใดเข้ามายุ่งเท่ากับละเมิดอธิปไตย เป็นผู้รุกราน จีนต้องปกป้องตนเอง และถ้าหากทหารสหรัฐอเมริกาทำสงครามกับจีนเพราะได้หัวนึ่งเท่ากับสหรัฐอเมริกาละเมิดนโยบายจีนเดียว แม้สหรัฐอเมริกาจะมีข้อตกลงปกป้องได้หัวนึ่งก็ตาม เพราะข้อตกลงระหว่างได้หัวนึ่งกับสหรัฐอเมริกานั้นเป็นเรื่องของทั้งฝ่าย แต่ไม่ว่ามีข้อตกลงหรือไม่ ได้หัวนึ่งเป็นส่วนหนึ่งของจีนแน่ ถ้าสมมติว่าสหรัฐอเมริกาทำสงครามกับจีนก็เกิดความสูญเสียมหาศาล และเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกาคงจะปั่นป่วนอย่างหนัก อาจจะมีคำถามว่าทำไมสหรัฐอเมริกาต้องหาหยนะหรือสูญเสียมหาศาลเพื่อคนได้หัวนึ่งเพียง 23 ล้านคน ซึ่งสหรัฐอเมริกายอมเสียหายเพื่อปกป้องเสรีภาพประชาธิปไตยของได้หัวนึ่งจริงหรือ

เอกสารอ้างอิง

- กมลชนก โตสวน. (2562). *เส้นทางประวัติศาสตร์การปกครองประเทศจีน*. สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์. วารสารปัญญาภิวัฒน์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน), 315-329.
- _____. (2565). *One China Policy: เมื่อนโยบายจีนเดียวถูกท้าทาย*. คณะสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นุชจรี ใจเก่ง. (2565). *ประวัติศาสตร์สู้เพื่อเป็นประเทศเสรี ได้หัวนึ่งสร้างประวัติศาสตร์-อัตลักษณ์ตนเองอย่างไร?* กรุงเทพฯ: มติชน.
- ปิยะฉัตร จิณวิวรรณ และศุภาภรณ์ พงศ์ยี่หล้า. (2565). *อัตลักษณ์ของได้หัวนึ่งกับความสัมพันธ์ข้ามช่องแคบ*. คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประชาชาติ. (2562). *วัฒนธรรมกับการความหมายในลายสัก 3 คนเผ่า ไทยและได้หัวนึ่ง*. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 257. จาก <https://www.prachachat.net/spinoff/culture/news-353626>.
- พิพิธญาณ แสงปัญญา. (2561). *นโยบายมุ่งใต้ใหม่: Soft Power ของได้หัวนึ่ง*. วารสารโพธิวิสัย, 2 (1), 73-99.
- มณฑิรา. (2558). *ซุน ยัต เซ็น (Sun Yut-sen)*. กรุงเทพฯ: แสงดาว.

- รุ่งทิพย์ จันทรธนะกุล. (2563). การเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทางการเมืองของไต้หวันและความสัมพันธ์กับประเทศไทยในมิติทางสังคมและวัฒนธรรม. ทัศนะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วารสารวิชาการ ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 มีนาคม-มิถุนายน, 10- 42.
- สิทธิพล เครือรัฐติกาและคณะ. (2558). ไต้หวันในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักข่าวกรองแห่งชาติ. (2568). ข้อมูลพื้นฐานของต่างประเทศของไต้หวัน. กรุงเทพฯ: สำนักข่าวกรองแห่งชาติ.
- หยาง หลีกัง (เรียบเรียง) และสมลักษณ์ สว่างโรจน์ (แปล). (2565). ชุน ยัตเซิน: ผู้จุดไฟปฏิวัติ. กรุงเทพฯ: สว่างโรจน์.
- Ministry of foreign affairs the people's republic of China. (2025). *A policy of "one country, two systems" on Taiwan*. China: national immigration administration.
- Northouse, Peter G.. (2025). *Leadership: theory and Practice*. Tenth edition. USA: SAGE Publications, Inc.